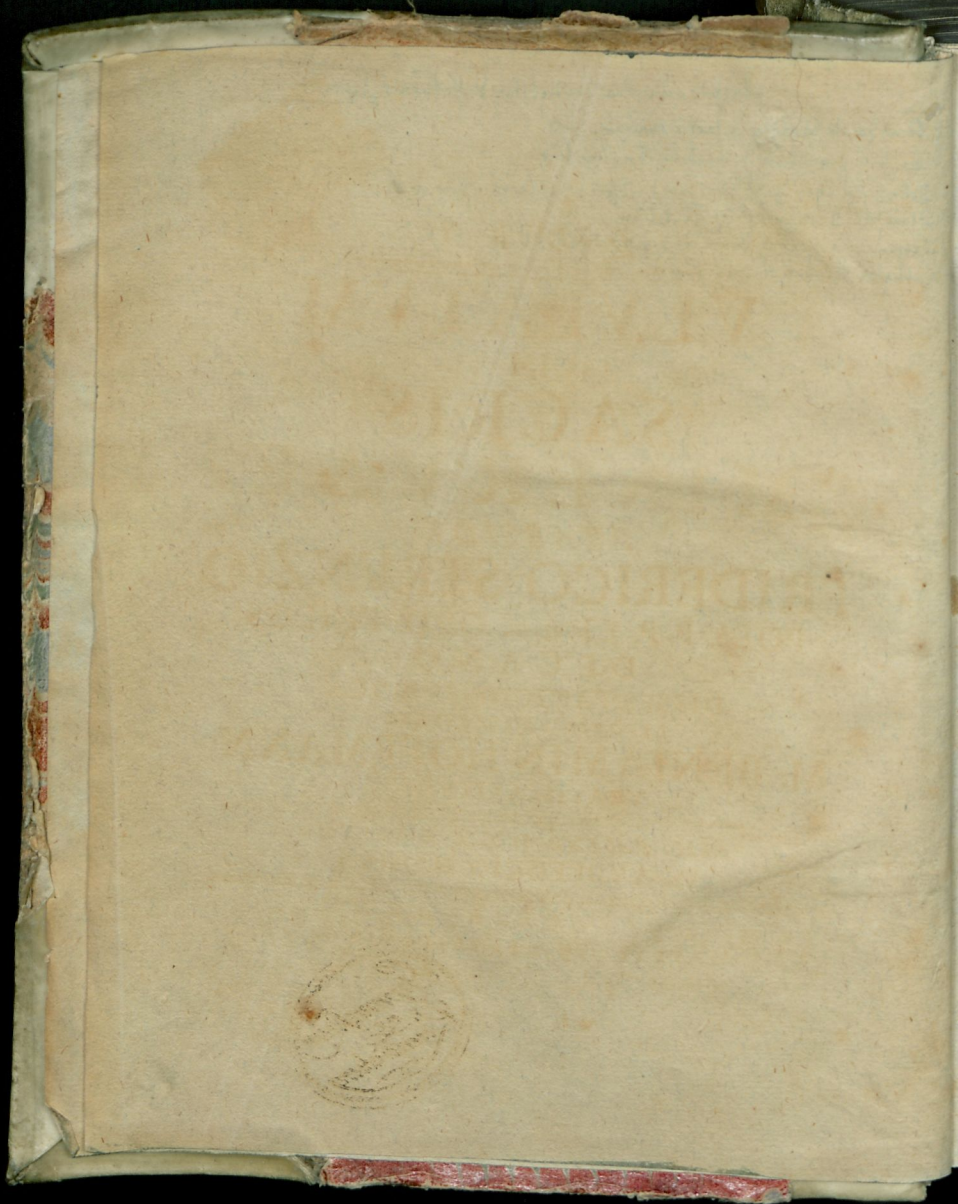

1) S
2) d
3) D
4) D
5) 2
6) g

In hoc volumine continetur Disserationes sequentes.

- 1) Strunzig de ululatu in sacris Mineris. b. 3.
- 2) de factis gentium in montibus Freytag. b. 4.
- 3) Lobnig de igne gentium facto in Gallia sacra impio. b. 6.
- 4) Blum de Aethiopia gentium. b. 2.
- 5) Serzer de evocatione deorum ex oppidis Officis b. 5.
- 6) Gebhardi de Gog et Magog. b. 3.

61.

כ"ה

DISPUTATIO PHILOLOGICA,
De

כוס המה והתרתעלה

Sive

IRAE ET TREMORIS CALICE,

Quam

Ad illustrandum *Jesa.* LI, 17.

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. FRIDERICO AVGVSTO,

PRINCIPE REGIO ET ELECTORATVS
SAXONICI HEREDE,

SVB PRAESIDIO

IOANNIS CHRISTOPHORI
VVICHMANNHAVSEN,

Linguarum Orientalium Prof. Publ. Facult. Philos.
Senioris, & h. t. Decani,

Ad Diem X. Februarii, a 1710 CC XIV.

Publice defendendam suscipit

PETRVS VVOELDIKE,
Hatterslebia-Cimber.

VITEMBERGAE,

EX OFFICINA CHRISTIANI SCHROEDTER I, ACAD. TŦPOGR.

I.

Enebris, plus quam Cimmeriis,
 non hodie tantum, sed olim
 quoque *Judaeorum* immer-
 sae fuerunt mentes, quum
 ad tot, manifesta non minus,
 quam gravia, *Prophetarum*, ἀ-
 θεώπων ὑπὸ πνεύματος ἀγίου φησα-
 μένων, oracula oculos non ape-

rrire, sed prae fracte potius claudere, imo tantopere
 caligare potuerint, ut summum Numen jure, me-
 ritoque, de eorundem stupiditate subinde fuerit con-
 questum. Utut enim calamitates, eorundem cer-
 vicibus imminentes, non solum verbis, sed etiam si-
 gnis atque typis, toties, quoties, sub vario orationis
 schemate, praedixerint *Prophetae*, eosque, ut per se-
 riam poenitentiam has declinarent clades, excitave-
 rint, nihilominus tamen, *Phrygum*, qui plagis demum
 emendabantur, exemplum secuti, in suis pertinaci-
 ter moribus perseverabant. Quot enim, quaeso!
 et quanta, extant vaticinia, in quibus *Dominus* per-

A 2

fide-

fideles suos ministros *παρακλητας* istam *Hierosolymitanam*, et, quae integros LXX annos duravit, captivitatem disertis praenunciari verbis curavit! In his autem omnium maxime illud notatu videtur dignum, quod penes JESAIAM *Cap. LI, 17.* occurrit, ubi *Propheta*, eleganti quadam allegoria usus, totalem urbem *Hierosolymorum* ruinam per versae Judaeorum genti ob oculos ponit. Quare cum in praesenti hoc oraculum pro virili interpretandum nobis sumserimus, Deum precamur *immortalem*, ut suo nos fulciat praefidio, viresque perclementer largiatur, quo totum hoc negotium rite expedire queamus.

II.

Ut autem literalis oraculi nostri sensus cuilibet pateat, integrum istud ex fontibus et versionibus antiquioribus oculis L. B. subjiciemus.

Textus Ebraicus.

הַתְּעוּרֵרִי הַתְּעוּרֵרִי קוּמִי יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר שָׁתִית
מִיַּד יְהוָה אֶת-כּוֹס חֲמָוֹ אֶת-כַּבְעֵת כּוֹס הַתְּרַעֲלָה
שָׁתִית מִצִּית :

Targum Jonathan.

אֲתַרְבֵּא אֲתַרְבֵּא קוּמִי יְרוּשָׁלַם דְּקַבְלַת מִן קַדְשׁ
דְּיָת כַּסָּא דְהַחֲמִיָּה יָת בִּילִי כַּסָּא דְלוֹמָא שְׂתִית
אֲעוּרִית :

Versio

III.

Ne vero extra oleas, quod dicitur, vagemur, sed bonae leges methodi observemus, atque adeo instituto nostro eo pressius inhaeremus, sub examen imprimis revocanda hic a nobis erunt verba כוס ותרעלה. Inrer haec nativo, quo se ista nobis objiciunt, ordine, primum locum occupat כוס, quae vox, ex accuratiorum *Criticorum* mente, אכסס *sumerare, supputare*, originem suam arcessit. GUSSETIUS sane in *Comment. Ling. Ebr.* p. 393. sententiae huic ita subscribit, ut contra alios, qui in diversa abeunt, et a כס deducunt, eandem mordiciter propugnet. Aridet vero imprimis haec ipsi derivatio, quoniam, כס non dicatur de mensuranda quantitate continua, aut confuse sumpra, sed de discreta actu. Hinc enim palam esse, quod כוס כוס poculum non a capacitatis suae mensura, uni haustu sufficente, ita appelletur, sed ab haustum dinumeratione inter convivas, ut quisque tantundem sumeret, quantum ex legibus computationis sibi fuerit adjudicatum. Ad illum itaque, ut *Gussenius* putat, usum haec olim vasa potissimum destinata fuerunt, ut tantum vini, potusque, istis infunderetur, quantum iu legibus computationis, pro temporum, et gentium variarum, consuetudine, cuique erat dimensum. Mos equidem iste inter Ethnicos usitatissimus erat, ut in conviviiis suis, *Praefectum*, quem βασιλία vocabant, eligerent, qui reliquis omnibus praesideret, et decreta convivalia, quae illi νόμος nuncupabant, praescriberet. Hunc *Latinis* MODIPERATOREM dictum fuisse, i. e. quasi *modum imperantem*, ne quis videlicet debitam in bibendo mensu-

mensuram vel excederet, vel etiam negligeret. VARRO tradit apud *Nonnum*. PLUTARCHUS in Συμποσιακῶν βιβλ. α, Προβλημ. θ, hunc morem explicans, introducit seipsum, συμποσιαρχὸν τε Φανοφορῶντα, & multa de hoc ritu disputat. Neque etiam apud solos mos iste viguit *Graecos*, sed apud *Romanos* quoque invaluerat, id quod *Poeta Venusinus* Od. IV. L. I. sequentem in modum canens, diserte adstruit :

*Quo (in regna Plutonia) simul mearis
Non regna vini sortiere talis.*

i. e. Convivii Rex sorte non eris, nec unicuique sua dinumerabis pocula. Hunc vero perversum morem atque consuetudinem, cum aliis ineptiis, et nugis, quam plurimis, obtinuisse quoque penes *Judaeos*, demonstrare inprimis satagit idem GUSSETIUS, in *Comment. L. E. p. 194, a.* Cujus ut rei fidem faciat, provocat ad dinumerationem poculorum, *Es LXVI, 17.* recensitam, ubi epulae idololatricae in hortis describuntur, & haec inseruntur verba : אחר אחר בתוך אחר post unum qui est in medio, quasi sedeat in medio, tanquam rex vini, & singuli convivae, ad ejus exemplum, & imperium, bibere debeant, ac caeteras convivi partes exequi. Atque his quidem suppositis, כוס istiusmodi poculi, sive calicis, genus erat, quo singulis olim, in familia, aut convivio quocumque, constitutis personis potus portionem veteres mensurabant atque definiebant.

IV.

Planum insuper & omnem extra controversiam

am

am positum esse videtur, quod *paculum*, sive *calix*, כוס apud *Ebraeos* nuncupatus, amplioris capacitatis fuerit, eo, quod in plerisque Scripturae locis, ubi de magna quadam agitur mensura, eadem haec notio frequenter adhibeatur. Ut enim praesens, cujus interpretatio nos detinet, oraculum, tantisper seponamus, *Jeremias* sane *Cap. XXV, 15.* ubi de ira Dei, quae magna omnino est super improbos, loquitur, idem hoc vocabulum, sub phraseologia כוס חין החמה, usurpat, item *Cap. XXXV, 5.* ubi de *Rechabitis* ipsi sermo est, quibus יין וכסות מלאים יין גבעים pro-
 pinat. Per גבעים enim, hoc quidem loco, *calices*, sive *pacula* כוסות, כוסות minora, intelligi, ipse verborum nexus, atque ordo, nos edocet. Interim cum omnia haec meris innitantur conjecturis, cuilibet per nos integrum sit, ut sententiae, quam maxime probabilem esse existimat, hac in parte subscribat. *Graeci* sane genuinam hujus vocabuli indolem non assecuti videntur, quando illud per τὸ ποτήριον, quod ex πίνα descendit, exponunt, siquidem, ex istorum mente, כוס in genere istiusmodi tantum *vaseculum*, sive *instrumentum*, ex quo bibi potest, & quale *Cyathus*, *Calix*, sive *urceus*, denotaret. Derivatur enim *paculum* à potando, eo, quod ποτήριον quasi τὸν πόνον τηρεῖν, quod potum contineat, nuncupatur. Penitius rem introspexisse videtur *Arabs*, quando per كأس, iisdem fere servatis literis, authenticum reddit, siquidem, ut *GOLIUS* in *Lexico* habet, vox ista *pater am magnam*, eandemque, vel *fictilem*, vel *ligneam*, designat. Firmat quodantenus nostrum hoc assertum ipsa *paculi*, sive cali-

calicis, forma, quae, ut laudatus *Guffertius*, ad *i. Reg.* VII, 26, provocans, asseverat, פרוח שושן *flor*, sive *opus lili*, vel, ut alii volunt, rotunda, in morem rosae germinantis, fuit. Cum vero ex hujusmodi formae poculis minus commode hauriri potuerit, ad eum potius usum usurpata ista fuisse probabile est, ut in alia quaedam vascula vina ex iisdem dispensarentur. Accedit, quod in oraculo hoc *Jesaino* disertè insuper adstruatur, quod ex כוס *Judaei* quoque faeces haurire debuerint. Cum enim tales in exiguis poculis remanere non soleant, vero obvium est, ut credamus, nomen hoc non, nisi de majoribus poculis, accipiendum esse. Nec sicco prorsus pede praetermittenda hic est *Rabbinorum* allusio, quando scilicet vocem כוס & כוס ex eadem Radice כסס derivant, & hoc vel eam potissimum ob causam, quod *Prov.* XXIII, 31. in locum כוס, quod כתיב habet, marginalis lectio, quam קרי vocant, בכוס substituatur. Rationem facti si requiras, commodiorem vix ullam suppeditari forsàn posse existimant, quam quod caupo hospitem, בכוס, in poculo, avidos volventem oculos, conspiciens, suos quoque, בכוס, in locula hujus, constanter verset, defigatque, utpote nummorum, quos hospes conclusos ibidem habet, cupidissimus. Et hanc quidem conjecturam, si rectè judicamus, *Rabbinorum* dictionem: בכוס, בכוס, בכוס, in loculo, poculo, & oculo, optime scilicet animus hominis cognoscitur, adprime firmare videtur.

V.

Non unius autem, sed varii generis, quorum
B in scri-

in Scripturis fit mentio, *calices*, sive *pocula*, per quae Metonymice vina, in poculis contenta, denotantur, extitisse, praeter *Hammondum*, *Drusum*, in h. l. FLACIUS, ILLYRICUS, in *Clave Scripturae* s. alii, certatim adnotant. Sic (1) *כוס - ישועות* (1), *calicem salutarem*, sive *salutum* Pl. CXVI, 13. nobis ficit, *David*, ubi laetus eundem elevat. Convivium enim quasi celebraturus, dicere vult: *Attollam vini calicem gratias Deo, pro salute mihi concessa, publice agens.* Respiciebat iste duobus procul ad morem in populo *Judaico* usitatum, vi cuius gravi aliqua calamitate, aut periculo, liberari, post victimas oblatas, sacra, in quibus gratiae Deo agebantur, convivia celebrare solebant. (2) *כוס חכמות* *Consolationis calicem* ex Jer. XVI, 7. communiter eliciunt *Critici*, qualis oppressis, ac summa aegritudine, velut magna quadam temperate, plurimum concussis, eam potissimum ob causam, ut aerumnarum suarum non nihil obliviscerentur, propinabatur. (3) *Laetitiae calicem*, qui calamitarum fluctibus ereptis, ad bibendum destinabatur, suo nobis exemplo, denuo repraesentat *David*, quando exuberantem, quam *Deus* ipsi praestiterat, gratiam per *כוס רייה* Pl. XXIII, 5. eleganter, atque adprime, depingit. Insinuat enim per haec verba *Israelitarum* Rex pientissimus nihil aliud, quam quod *Deus* non tantum, quae ad victum & amicum necessaria videri poterant, sibi tribuerit, sed quod ista etiam, quae ad splendorem & delicias pertinebant, largiter & copiose suppeditaverit. Restat (4) *Tribulationis, Crucis & Angustiae*, calix, qui pro crucis varietate, & ipse varius est. Quemadmodum itaque (a)

cruce

crux Christi salutaris, in qua gloriamur, (β) crux
 piorum, quam exosculamur (γ), crux impiorum,
 quam execramur, datur; ita, ut totidem quoque
 crucis calices fingamus, necessum est. Inprimis ve-
 ro huc referendus est *Tribulationis Calix*, qui piis,
 aequae atque impiis, & istis quidem ad emendatio-
 nem, his vero ad poenas & exitium, obicitur. E-
 leganter eundem hunc nobis depingit *Psalmes*, quan-
 do, Ps. LXXV, 9. enunciat, quod כוס בירורה מלא מִכַּךְ, ex
 quo ארץ - רשע - כל - ישת' כל - רשע - ארץ, poculum, sive calix, qui sit in
 manu Domini, plenus misto, ut omnes peccatores terrae ex i-
 sto bibant. Sifitur enim ibi Deus, ex una parte, amplum
 calicem vini, meri ac rubentis, probe tamen a-
 qua diluti, manu tenens, ex eoque liquidius, ac di-
 lucidius, vinum suis propinans; ex altera vero parte
 impios ad epotandas, atque deglutiendas, calicis
 faeces, non sine horrore, adigens. Significatur vero
 hac imagine, ut bene adnotant Interpretes, De-
 um bona quidem suis largiri, multis tamen adver-
 sis temperata, ne videlicet prosperitate diffuentes,
 luxuriaque, & lascivia, ebrui corrumpantur: con-
 tra vero horrenda mala, quotiescunque visum sit,
 impiis immittere. Verbo, כוס *Ebracum*, cui *Hel-
 lenistarum* ποτήριον quadantenus respondet, sortem pro-
 speram, aut improsporam, quae, Deo inspectante, aut mo-
 derante, cuique obtingit: inprimis vero crucem, sin-
 gulis fidelibus distributam, & impertitam, indigitat.

VI.

Ut vero propius calicem, quo de hic lo-
 corum agitur, nobis delineet *Propheta*, statim isti
 sub-

subjungit vocem חמה & cum י suffixo 3, perf. S. m. חמרו
 Hanc vero licet omnes per *fervorem irae* commu-
 niter interpretentur, non parum tamen, si ad incu-
 nabula & fontes istius attendas, a se invicem discre-
 pant. Alii enim ad חמה, quod simpliciter *calere*,
incallescere, calidum esse; alii vero ad חהי, quod *fer-*
vore venereo, sive libidine, calefcere, hoc est, *coire, con-*
cipere, significat, hac in parte confugiunt. Qui pro
 priori radice, חמה, pronunciant, illud potissimum
 urgent, quod חמה & in statu constructionis, vel af-
 flexionis, חמה, Gen. XXVII, 44, & in aliis quampluri-
 mis Scripturae locis, *iram, atque incandescentiam*, de-
 signet. Cum autem ira in calore, & in effervescentis
 sanguinis aestu, ut *Medici* in scholis suis docent, consi-
 stat, ut credamus, pronum esse, concludunt, non
 nisi ex חהי vel חמה, utpote quod *calorem, ex qua-*
vis causa, etiam *ex commotione animi, ortum*, indigi-
 tet, vocem hanc derivandam esse. Ipsi etiam *Graeci*
frigidam sententiae huic suffundere videntur,
 quando, in locum τὸ ἔμψυχον, quod notionem substituunt,
 cui *irae, & indignationis*, significatus similiter tribuitur,
 licet non raro etiam per *animum* reddatur. Priori
 sensu passim apud profanos auctores, *Homerum, He-*
siodum, alios, reperitur, imo in ipso N. T. loca prae-
 sto sunt non pauca, quae eundem potissimum sibi
 met vendicant. Praeterquam enim, quod *Eph. IV,*
31. & Col. III, 8. Beza, Erasmus, alii, vocem ἔμψυχον
 per *iram, et indignationem*, exponant, merito, & in-
 primis in phraleologia, *Luc. IV, 28. occurrente*, :
 Ἐπληθύνθη ἡ πικρία τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ ὡς ἀσβεστός, vocem ἔμψυχον ali-
 ter reddi nec posse, nec debere, existimamus. Etc.

gans sane est, quam *Εξστραβιου* in subsidium hic vocat, etymi ratio, quando *Θουος*, quasi *Θεαυος*, moventem, excitantem, sanguinem, quod, in ira imprimis fieri, *Physici* docent, ex *Θεω*, & *οαυα*, deducendum esse hariolatur. Cum *Graecis* et hic apte componi possunt *Latini*, siquidem non *Horatius* tantum, quando de ira loquitur, subinde exclamat: *Animum regem!* sed *CICERO* quoque, in factis suis, hoc vocis significatu, vice haud simplici, delectatur. Constat hoc imprimis ex *Oratione in Verrem*, ubi ita virum hunc alloquitur: *Civitatem, ut abs Te affecta sit, ita in Te animatam videmus.* Succinit his quadantenus *VIRGILIUS*, *Georg. Libr. II. v. 446.* ita canens:

Quis animos Eurii assidue frangunt que ferunt que.

Quomodo vero *Θουος* ab *οεγν* praecise differat, de eo *SUIDAS* in *Lex. p. m. 1336.* eum in modum differit, ut *Θουος* in *citam*, *subitanam*, & ad exiguum tempus durantem; *οεγν* vero, sive *iracundiam*, *tardiolem* quidem esse, sed *diuturniorem* insimul, pronunciet, adeo, ut *Θουος οεγν*s, *ira iracundiae*, nihil aliud sit, quam *ipsa diuturna poena, supplicium permanens, atque diuturnum.*

Eodem significatu cum *Θουος* incedit vox *Ιαυ*, quam *Syri* hic adhibent, siquidem, ut *CAROLUS de SCHAFF*, in *Lexico*, docet, *nativa sua indole nihil aliud, quam iram, serworem, atque indignationem*, nobis subministrat.

VII.

Licet igitur per haecenus dicta satis evictum

fit, quod חמה, cui *Syrorum* *ܩܘܨܝܐ*, *Graecorum* *Θουός*, & *Latinorum* ANIMUS, quatenus pro ira, & indignatione, accipitur, respondent, imprimis si ad ejus attendas significatum, a *חמה* haud incongrue derivari queat, non pauci tamen reperti sunt, qui, originem ejus ab alio themate repetendas esse, existimarent. Sed ut, quod res est, ingenue fateamur, obstat illis, communis Nominum a verbis median geminantibus derivatorum, *Analogia Grammatica*, vi cujus in nominibus istiusmodi, media abjecta, voce in fine crescente, in ultima residua, per Dages forte compensatur. Quale quid in *חמה* *Chamma*, *Sol*, cujus origo *חמה* est, quive ab *Ethnicis*, eam ob causam, *Jupiter Hammon*, vel *Hammonius*, à calefaciende, vocabatur, & a quo, tanquam certissima origine, *חמני*, *Chammanim*, *Solis simulacra*, *Ebraice* nuncupata fuerunt, videre est. Magis itaque se nobis probat eorum sententia, qui, *חמה* Radice in subsidium hic evocata, nomen *חמה* per *aphaeresin* *חמה* (*) ex eadem illa ortum suum traxisse existimant. Neque vero asserto huic quicquam officient *Sacrae Scripturae* oracula, in quibus notio *חמה* de calore, *venereo* usurpatur. Ita enim occurrit *Gen. XXX, 41. XXXI, 10.* ubi de ovibus *Jacobi*, super bacillis incalcescentibus, vox *חמה* adhibita reperitur, ut & *c. XXX, v, 38*, ubi vox *חמה*, quam, pro *חמה*, *ἀνομήλας* positam esse *DRUSIUS* in *Notis Majoribus*, erudite conjicit, eodem in significato, quem *HIERONYMUS*, in *Quaestionibus* per verba: *חמה* proprie dicitur *exercitatus in coitu calor, quo corpus omne concutitur, &*

patran-

patranti voluptati vicinus est finis, exprimit, similiter
 usurpatur. Quamquam enim nos, cum MVNSTE-
 RO ad Gen. XXX, 41, plane non inficiemur, quod
 רֹד כֹּחַ, in sensu speciali, idem sit, atque *libidine in-*
calescere, vel concipere, quem in modum etiam Ps. LII, 7.
Et in peccato רֹדַתִּי, concepit me, mater, accipi inprimis
 debet; cum eodem tamen in simul tuto asseveramus,
 quod רֹד כֹּחַ proprie sit *incallescere, quocunque,*
 tandem pacto id accidat. Atque hinc etiam factum
 est, quod ipsum חַמָּה, vel חַמָּת nostrum, *venenum quo-*
que significet, quandoquidem illud perpetuum quasi
comitem calorem habeat. Facit huc inprimis v. 5.
 Ps. LVIII, *cujus hemistichium prius ita habet:*
 חַמָּת רֹדַתִּי כְּרֹמַת חַמָּת שֶׁשֶׁשׁ. Ut ut enim in diversa
 hic abeant Interpretes, dum non pauci רֹד חַמָּת per
furorē exponunt, propterea, quod & in hoc, &
 in seq. v. obfirmatae malitiae, et veteratoriae calli-
 ditatis, reperiatur descriptio; Chaldaeus tamen, *Ra-*
sebi, Ezra, Kimchi, atque alii, baud incongrue, ut pu-
 tamus, vocem, hoc potissimum in loco, per *ve-*
nenum reddi posse, statuminant. Nec sane video, quid
 impediatur, quominus *indignationem, & venenum,* quod
 uredine, & aestu animantis vitalia absorbit, רֹד חַמָּת in-
 digitare hic possit, cum & haec significatio serpentis,
 & aspidis, similitudini aptissime conveniat, & ab hosti-
 bus non secus exitium, quam praesens serpentis ve-
 nenum, imminet. Praeterea quoque non est quod du-
 bitemus, quin idem posterior significatus, ut hoc in
 loco, ita & Deut. XXXII, 35, ubi חַמָּת & שֶׁשֶׁשׁ vocabula
 occurrunt, obtineat, siquidem prius istiusmodi pro-
 prie *venenum, quod ore & naribus serpentes effant;* po-
 sterius

sterius vero, quod serpentum, aut aspidum, capitibus, atque dentibus, inest, denotat, GROTIUS sane, alii- que, Apoc. XIV, 8. οἶνος θουός, vinum irae, per vinum venenatum, vinum, veneno, vel pharmaco, quod stuporem conciliat, mixtum, similiter interpretantur. Jam dudum enim observarunt eruditi, quod quoties vox Ebraica, in Veteri Testamento, duo, vel plura, habeat significata, una ex vocibus Graecis, quae isti responderet, totidem, apud Interpretes, in Novo etiam, significationes sibimet adpropriet. Ita, quia חמה, iram, & venenum, apud Ebraeos significat, θουός quoque, quod iram tantum apud Graecos alias indicabat, Ebraeis, Graeco loquentibus, venenum aliquando designabat.

VIII.

Vehementiam vero, & gravitatem, irae divinae ut majori quadam cum emphasi Judaeis, in captivitate Babylonicam abducendis, Prophetæ delineet, כוס חמה, novam exitiosi hujus calicis descriptionem, per החמה, כוס החמה, statim subjungit. Senes LXX Graeci το χημε, instar χημε per θουός verentes, plane hic obdormivisse videri poterant, nisi notionem כוס, quam antea per ποτήριον expresserant, hic per κούρα reddidissent. Statim vero hic notamus, quod ZACHARIAS Cap. XII, 2. idem forsitan hoc poculum כוס החמה nuncupet, eo, quod חמה, fiat חמה, i. e. σκῆρα vel σκῆρα, σκῆρα, vel etiam σκῆρα, Scyphus, magna quoque adeo inter voces haec intercedat cognatio. Si KIMCHIO fides habenda est, non de SCYPHO tantum, sed de aliis quoque vasculis vitariis, atque domesticis, vox haec usurpatur,

tur. Ita enim per קרלי subinde reddit JONA THAN, utur ONKELOSIUS per notionem hanc *Chaldaicam*, vocabulum כר, quod *vas aquarium* est, quandoque interpretetur. GRAECI ad כרסים, *postes*, nimis curiose forsitan, attendentes, *Ebraicum* per κερσυρα, (vel, si mavis, κερσυρα) VULGATUS vero per *superliminare*, quod כרסוקר vel כרתור alias designat, sensu, ut contextus docet, parum commodo, reddunt. LXX Interpretes, postquam τὸ כרס, in oraculo nostro duplici vice positum, & ipsi utrobique per κερσυριον expresserant, cum hoc tertia vice hic repetendum fuisset, in locum eius τὸ κόνδυ vocabulum, ut supra monuimus, substituunt, quod ipsum, si SUIDÆ in Lexico p. 149, fides habenda, nihil aliud, quam κερσυριον significat. Quemadmodum vero SCHREVELIUS ipsam hanc notionem ad *Persicas* reducendam esse autumat, ita *Cymbrica* inter pocula τὸ κόνδυ olim relatum fuisse HESYCHIUS existimat. Apud *Egyptios* quoque pocula istiusmodi nec peregrina prorsus, nec inusitata, fuisse, vel solius NICOMACHI permovere nos poterat auctoritas, quando, in *Festorum Aegyptiacorum* descriptione, hujus quoque mentionem poculi injicit. Loquaturs etiam pro nobis hic ATHENÆUS, utpote qui *Deipnosoph. Libr. XI. cap. VIII. ex Pancrate* hoc de argumento ita canit :

Ἄνταρ, ὄγε σπέσας ἐκ κόνδυος ἀργυφέοιο

Νένταρ, ἐπ' ἀλλοδαπήν σίμον ἐβαίνε πόδα.

Utrum vero ista poculi species, quae κόνδυ olim dicta fuit, cum *Persici* vestimenti genere, quod *Condy* incolae nuncupabant, componi quodammodo, eademque

C

demque assimilari queat, de eo non disceptamus, sed
 strictim potius monemus, quod *κονδυλιον* in *Vita MS.*
S. Andreae Sali, ut *Du FRESNE* in *Gloss. Graecitatis*
 p.702. observat, idem sit, ac *κόνδυν διδύμα*. Discedit
 autem ab hac sententia *Mazarinus Codex*, quando
 hujus loco *συμπλέκεις* manum conferere, forsan quod
 nimius poculorum usus, vel potius abusus, turbas i-
 stiusmodi progignere soleat, usurpat. Sed quo-
 modocunque tandem omnia haec sese habeant, ob-
 servatione imprimis dignum est, quod in arcanis li-
 teris, *calix*, aut *poculum*, portionem, sive boni, sive ma-
 li, cuique a Deo attributam, significet. Haud ob-
 scura quoque in ipso *Gentilismo* hujus rei reperimus
 vestigia, siquidem *HOMERO* teste,

Δοῖα δύο Διὸς ἄδα

Dolia duo in Jovis limine,
reperiebantur.

IX.

Quemadmodum autem prius poculum *irae* e-
 rat et *excandescitiae*, ita, quod sequitur, כוס התרעלה
 nuncupatur. Absque ה articulari, quod regulari-
 ter hic per patach, sequente dages forti, praefigitur,
 nomen esset תרעלה, cujus origines verbum רעל lo-
 co motus fuit, tremuit, contremuit, nutavit, impegit,
 lapsu consternatus, debilitatus, labefactatus fuit, nobis
 suppeditat. Adeoque כוס התרעלה, hac ratione,
 foret proprie poculum tremoris, כוס אל-
 ut *Arabs* habet, poculum lapsus, prolapsus, consterna-
 tionis, debilitationis, atque labefactionis, (א-
 cci-

cecidit,) sive potius poculum, tremorem, lapsum,
 & conseruationem, efficiens. Et hoc sine dubio
 in causa fuit, cur penes Zachariam טַרְרַעְלָה
 per calicem ebrietatis, cui describendae טַרְרַעְלָה notio
 alias inferuit, expresserit SANTES, cum ebrietas ef-
 fectuum, supra memoratorum, infelix quasi mater,
 existat. Hoc vero dum adstruimus, nimiam isto-
 rum tantisper deserimus curiositatem, qui רַעַל pro
 רַעַר positum esse, contendunt, eo, quod hae literae
 facile alternent, & veteres similiter Cassila, pro Cas-
 side, lacrymas pro lacrymis, cadamitatem pro calami-
 tate, ἑδάφου pro ἐλάφου subinde usurpauerint, maxime
 cum ex communi Lexicographorum sententia, ipsum
 quoque רַעַל eum, quem indicauimus, significatum
 sibi met vendicet. Ex Ebraeorum interim mente,
 in veneni, quod המות טַרְרַעְלָה vocant, significatione
 Radix communiter usurpatur, adeo, ut eundem quo-
 que sensum טַרְרַעְלָה certatim attribuunt. Sic quan-
 do Nab. II, 4. הַרְעָלוּ וְהַפְרוּשִׁי טַרְרַעְלָה verba occurrunt,
 missa alioquin recepta interpretatione, Et abie-
 tes concussae fuerunt, de vi & indole vocis non
 aliter iudicant, quam quod lignum pro lignea cu-
 stodia, telis scilicet, & lancearum cuspidibus, accipi-
 endum sit, atque adeo de his enunciatur, quod ve-
 neno oblitae quasi, & imbutae, fuerint. Nec sane
 omnino inepta videtur vocis haec explicatio, post-
 quam, ut Physici docent, inter venena istiusmodi
 quoque reperiuntur, quae frigida sunt, & propterea
 tremorem facile efficiunt. Poterat itaque כּוּס טַרְרַעְלָה
 h. l. per Metonymiam continentis pro re contenta,
 pro יַי, sive ipso vino, accipi, ita quidem, ut per
 כּוּס

כוס התרעלה, nihil aliud, quam haustus vini venenati, in poculo contenti, indigitaretur. Hujus interpretamenti patrocinium è *Judaicis Doctoribus* in se suscepit KIMCHIVS, utpote qui כוס התרעלה voces per סם מות רי לך בגולה כבר שתתה i. e. *aroma mortis, quod in captivitate isti* (populo Israelitico) *fit hauriendum*, interpretatur, quasi scilicet, in nostro etiam hoc loco, potus vini, optime conditi, qui reis, ultimo supplicio afficiendis, non olim tantum, porrigebatur, sed & hodiernum quandoque porrigi solet, inprimis intelligendus sit. At enim vero cum talis calix consolationi magis, quam dolori procreando, inservire debeat, nullam prorsus videmus causam, ob quam commentum istud de dolorifico calice ad textum nostrum adplicari queat. Hinc reperti sunt, qui per *crapulam* vocem exponere mauerunt, quasi scilicet calix hic noster calix sit *temulentiae*, sive, ut *Vulgatus Latinus* habet, *Soporis*, quem temulentia efficit. Et ad horum quidem classem inprimis referendus est RASCHI, suam hoc super negotio sententiam ita informans: מסקנה המטמטט ומטוש כח הארוב כאשור וקשור ומעומף. Est *potus extirpans et accludens vires hominis, ut sit* (hic ipse) *quasi vimetus, ligatus & obtectus*. Ita vero, et non aliter, rem se habere, optime, pro dolor! norunt frequentiores calicum remiges, qui, plusquam *Sybaritico* more, per plateas incedentes, non nutare tantum, & tremere, sed ab uno quoque latere ad alterum, ut pedibus vix insistere queant, vacillare solent. Quod autem תרעלה vox, *tremoris ebrietatis & temulentiae* index, & hic, & alibi locorum

rum, in sensu non proprio, sed Metaphorico, subinde accipienda sit, vel inde firmiter conjici poterat, quod de Hierosolymis, com. 21. insequente, *Propheta* diserte adstruat, כרו ואלו שכרו ebriam (urbem, scilicet istam esse) sed absque vino; & supra c. XXIX, 9. de Hierosolymorum incolis: כרו ואלו שכרו Ebrios (istos esse) absque vino, vacillare absque sicera. Neque etiam sive Graecos, sive Latinos, evolvamus auctores, infrequens apud eos loquendi haec est ratio, quandoquidem utrique ebrietatis, tam ex secunda, quam ex adversa fortuna, ortae, documenta non pauca nobis suppeditant. Praeter *Poetam* NONNUM enim, qui de *Cerere* sequentia habet:

Περσεφόνης μεθύσαι μελήδων
OPPIANUS quoque, de balaena loquens, L. V. ita canit:

- - - - - ὅτ' ἐξ ὀδυνάων

Θῆρ ὀλοὸς μεθύη.

Addimus his BASILIUM, cujus in *Orat. I. de Jejunio*, sermo inter alia huc redit: θυμὸς μέθη ἐστὶ τῆς ψυχῆς ἐκφρασις αὐτὴν ποιῶν ὡς οἶνον: item PLUTARCHUM *Sympos. L. VII. c. 10.* in haec erumpentem: ἄουθ' αἰ μεθῆ τῶν ἀπαιδεύτων ψυχῶν ἐνοικεῖ ὑπὸ ἀργῆς ἢ δυσμενείας ἢ φιλονεικίας &c. Neque etiam HORATIUM haec loquendi ratio fugit, sed, de *Cleopatra* scribens, *Od. XXXVII. L. I.* iudicium suum super eadem per sequentia informat:

- - - - - quodlibet impotens
Sperabat, fortunaque dulci ebria.

C 3

Quare,

Quare, ut ad institutum revertamur, in istud *Prophetā* summopere, & cum cura, incumbit, ut miserias, aerumnasque, acerbissimas, quae *Israelitis* imminuebant, commoda quadam & ab ebris, vinoque oppressis, depromta similitudine, vivis quasi coloribus, adumbret. Nec dispar loquendi est ratio in *Apoc.* c. XIV, 10, & c. XVI, 19. quando scriptor ibidem facer admodum emphatice praenunciat impiis, quod sint aliquando bibituri ἐκ τῆς οἴνου τῆς θυμῶ τῆς θαῶς καὶ κεραισίνων ἀπορίας ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτῶν. Rationem ejus vero rei redditurus c. XIV, 8, dicit, id exinde eventurum esse, quod potatae fuerint omnes gentes ἐκ τῆς οἴνου τῆς θυμῶ τῆς πορνείας, τῆς βαβυλῶν, ubi per vinum irae scortationis, omnis generis vitia intelligit, & sigillatim idololatriam, quae dulcis quasi porus peccantibus est, quo & alii, ne recto amplius incedant tramite, inebriantur. His & aliis haud dubie inductus rationibus, B. LUTHERUS, כוס הרעלה, maxime cum קבעת נא verba immediate cum istis connectenda sint, per *Täumelkech*, apte quidem, ut putamus, interpretatus est. Equidem SYRUS, dum per ܘܢܝܘܢ mentem suam hic exprimit, parum lucis authentico affert, propterea quod & hoc in idiomate radix ܘܢܝܘܢ proprie nihil aliud significat, quam tremere, & nutare, ad quam tum ܘܢܝܘܢ contremiscentes, tum etiam *Ebr.* XII, 12. plurale femininum emphaticum ܘܢܝܘܢ nutantia, labantia, scilicet genua, notiones reducendae sunt. Plus subsidii ARABS forsitan nobis suppeditat, quando in הרעלה locum

notionem utitur. Haec enim uti *αυγλας* & primario ignem ignit abulis excussum, dehinc vero *ferorem* etiam, & calorem, abortum item, et foetum abortivum significat, ita causas comparationis non paucas nobis subministrat, ob quas cum inebriante calice, siue poculo, commode componi queat. Sed, ut ad *רועלה* nostrum redeamus, dubio caret, quod *רעות*, cujus mentionem similiter JESAIAS cap. III. v. 19. injicit, ad eandem cum priori familiam referendum sit, atque adeo ab ejusdem significato multum participet. Quamquam enim inter Interpretes non desint, qui cum *Chaldaeo* (cujus *רעוטה* est, *peplamyliebria*, *vela faciei obducta*, *ne à Sole*, ut BUXTORF. in *Lex. Chald. & Talmud.* p. 796. habet, *colorentur*,) per *velamina* vocem interpretentur; siue etiam cum ARABE, cujus *عصاة* est, per *vittam, cidarim, frontale*, & omne istud, quo caput religari solet, eandem vertant, aut cum VULGATO sigillatim ad *mitras* hic confugiant, generalis tamen omnium capitis istiusmodi integumentorum, atque ornamentorum, descriptio, cum nominis hujus Etymologia, non parum congruit. Verbum enim *רעל* *agitari hinc & inde*, & *vacillare instar ebrii*, significat. Quia igitur *fasciulae* à capitum integumentis, siue *mitris*, dependentes, foliorum instar, ad quemlibet motum & levissimam auram, agitabantur, haec vox indita videtur esse *mitris*, aut *muliebribus coronis*, quae ad ornatum capitis adolescentularum adhibebantur, quasi *temulas* istas diceres, i. e. *mitras* siue *coronas foliolis trementibus ornatas*.

X. Prae.

Praeterea vero, & in primis quidem, quando ad *iracundiam*, & *tremoris*, *calicem*, in quo describendo hactenus occupati fuimus, curiosius paulo attendimus, istud observationem merebitur, quod iram divinam *Propheta* tam gravem, & vehementem, futuram esse subinnuit, ut ne minimam quidem eius portunculam *Judaei*, hinc inde dispersi, deprecari, & à se avertere queant. Non enim bibere tantum ipsos hunc *calicem* oportebat, sed insuper etiam *קבעת*, *feces* istius, sive sordida illa, et excrementosa, quae in vasorum fundo subsidere solent, deglutire. Radix nominis est *קבע*, quam *Lexicographi* communiter per *supplantare*, *calcaneo* *peffundare*, & Metaphorice per *defraudare* vertunt, cui & *Graecorum* *κῆπος*, *cubus*, & alius, & *axillus*, os prope *calcaneum*, sive *plantam*, item *κῆπος* & *axillis* *ludo*, itemque *κῆπος*, *versutus*, *veterator*, suas debent origines. Esset itaque *קבעת*, vi etymi, nihil aliud, quam *fex*, quae in fundo, ut *AVENARIUS* in *Lexico* habet, *supplantat* a est, & in imo *subsudet*. Hoc tamen loco id operae pretium est annotare, quod vox *קבעת* in toto *Codice sacro*, si ab hoc nostro *Jesaiano* dicefferis, in quo semel iterumque deprehenditur, nullibi occurrit. Quae etiam causa est, quod eandem vel neglexerint plane *Interpretes*, vel oscitanter, & parum commode, transtulerint. Si *Syrum* evolvamus, ne *yeu* de eadem extat. *ARABS* & *LXX*, quod mireris, uti in antecedentibus, sic in hoc vocabulo, ita consentiunt, ut alter ab altero propemodum descripsisse

le

se videatur. Nam ille per ^{كأس} ^{الأسنة} ^{كأس}, hic per
 τὸ ποτήριον τῆς πλύσεως, uterque per *poculum lapsus*, ver-
 tit, ut adeo, nisi ratione idiomatis, nulla deprehen-
 datur differentia. Insuper כוס התרעלה, & כוס החם
 repetita vice ambo, per *calicem irae*, reddunt, & in
 eo tantum ab *Arabe* οἱ ἐβδουμήοντα differunt, quod
 loco τῆ ποτηρία, in ultimis verbis, τὸ κόνδυ, utut res eo-
 dem recidat, substituunt. Potuissent tamen hi ipsi
 כבעת, quemadmodum alioqui Ps. LXXV, 9. τὸ
 שמרוי satis idonee vertere per vocabulum *teyulas*.
 Hoc enim, docente SUIDA, in *Lex.* p. 952. proprie
fecem, in sacris autem literis Metaphorice *supplici-*
um, quod peccatoribus infligitur a Deo, denotat. Spe-
 ctant huc inprimis KIMCHI verba, quae ad locum
 nostrum ita se habent : בגלות כבדו שות כוס התרעלה :
 ער השמרוי. Addi huic meretur RASCHI, qui hoc
 super negotio sequentia commentatur : לו נראה
 קובעת אלו השמרוי הקבועים בתחתית הכלי ומצו
 ירה עליו כמה שנאמר שהרוי ומצו

XI.

Pressius vero ut vates sacer institutum adhuc
 urgeat, actum ipsum, vina, & feces, calamitatis hau-
 riendi, sub notione tam generali, quam etiam spe-
 ciali, exprimit. Quod enim attinet ad שתהת, hoc
 esse *secundam pers. Sing. fem. pro שתהת, positam, extruso*
nimirum ה, ob incrementum Syllabicum, vel potius
 Syllabico affine, dubio caret, perinde uti constat in-
 ter omnes, quod *Radix* שהה nudum istum actum,
 quo quis *poculum*, sive *potum*, ori apponendo, bi-

D

bit,

ptoribus quoque sacris Metaphorica illa rem circumscribendi ratio est, qua Dominus poenam, quam hominibus infligere constituit, potionem nuncupat.

XII.

Ceterum non putandum est, ac si atrocia haec mala, quae DEUS per prophetam *Israeliticæ* minatur *Ecclesiæ*, sub *Hierosolymorum* nomine adumbratae, perpetua futura, nec finem unquam habitura sint. Nam postquam populus per tyrannorum oppressiones afflictus plurimum atque agitatus fuerat, eundem denuo erigendum ac instaurandum, esse, indulgentissimum Numen, pro infinita sua bonitate, per verba : התעוררי קומי ירושלים : pollicetur. Et sane efficacissima est, per quam negotium hoc conficere studet, paraenesis, dum cum התעוררי notione, quam non simplici, sed iterata vice adhibet, idem statim auspicatur. Est vero התעוררי *secunda pers. fem. Imp. in Hitbp.*, cujus radix עור est, *suasitare, excitare, item evigilare, expergisci.* Hoc enim verbum, quod alioqui *Neutrum* est, quotiescunque cum *Accusativo* construitur, *Transitivum* evadit. CHALDAEUS sane vim vocis plane hic assequutus esse videtur, quando התעוררי per אתרכה *efferte te*, *pristinos cape honores, solitumque decus Tibimet vendica*, interpretatur. Ex istius enim mente sensus verborum huc fere redit : O *Israel*, (qui *bucusque* ex Ps. CXXXIX, 1. *saepe ingeminasti* : צררתי מנעורי, *i. e. oppugnaverunt me a juventute mea.*) recordare, tempus propediem futurum esse, quo pristinum felicitatis *Tuae* statum recuperabis. Prae SYRO *cujus*

jus **למחנה** ab *Ebraico*, התעוררי, vix quicquam di-
 stat, laudem meretur ARABS, quando per **للمحנה**
 in sensum prioris penetrare quadantenus annisus est.
 Cum enim Radix **كلمة** proprie significet *rem, quae*
oblivioni jam tradita est, in memoriam sibi revocare, pro-
 num est, ut credamus, *Dominum*, promissiones, to-
 ties de liberatione ex captivitate *Babylonica* datas, *Is-*
raeli in memoriam revocare, infimulque hortari e-
 tundem voluisse, ne animo adeo depresso, atque tre-
 pido, amplius incederet. Hoc vero, ut majori cum
 emphasi *Interpres* adumbrer, *Conjug.* VIII. **אני** in
 subsidium vocat, quae, ex *Lexicographorum* consensu,
e somno evigilare significat, & ita omnino compara-
 ta est, ut nostro imprimis themati commode ada-
 ptari queat. Haec vero cuncta, qui aequa secum
 lance paululum perpendet, haud gravatim nobis
 largietur, quod hujus phraseologiae emphasis, quas-
 cunque alias *Ciceronis*, *Demosthenis*, reliquorum, quos
 Gentium aetas stupuit, loquendi rationes nitidissi-
 mas, multis post se parasangis relinquat. Quid?
 quod, si modo impii, atque malefani, paginarum sa-
 crarum carptores vel in hoc nostrum oraculum,
 tanquam in speculum quoddam, intueri velint, cre-
 diderim, eos tandem aliquando sanctum, sapientem-
 que, in quo *πᾶσα πληροφωρία τῆς σοφίας* esse debuit,
 auctorem esse cognituros. Non autem contentus
 erat vigil *Israelis* benignissimus, repetita vice, exclamasse
 התעוררי התעוררי, sed insuper quoque addit :
קוּמ, surge, vel, ut LXX vertunt, *ἀνάστηθι, eleva, erige,*
ῥεπάρα, instaura Te. Voci enim & clamori, quo in-
 tentissimo

tenfissimo ufus fuerat, manum quasi superaddit,
Deus, qua verum quodlibet *Ecclesiae* membrum ap-
 prehendat, suaforque ipsi fit fidissimus, ut, post-
 quam per varia multum fata circumactus fuisset,
 propositum sibi omnis miseriae calicem funditus,
 & ad ultimam usque guttam, evacuasset, lapsum,
 & culpam suam, agnovisset, & ita ex alto quodam
 quasi somno iterum evigilasset, alacris quasi in pedes
 iterum se conjiciat, animum reassumat, & inter
 benignioris fortunae amplexus, tranquille, & cum
 gaudio, cunctis superatis hostibus, vitam deni-
 que reddat.

V I R O

PLVRIMVM REVERENDO, CLARISSIMOQVE,
DN. PETRO VVOELDIKIO,

Antistiti apud Sommerstadienses
 vigilantissimo,

Fautori, et Amico, suo optimo

S. P. D.

P R A E S E S.

SEx integri, et quod excurrit, effluxerunt,
 anni, ex quo **FILIUS TUUS**, natu maxi-
 mus, qui nunc primarii munere Antistitis
 Helsingorae, Vrbe ad fretum Danicum cum
 portu, sic satis tuto, & clauso, sita, cum ma-
 gna nominis fama perfungitur, non sub meo
 tantummodo praesidio, de Nergal Cuthaeo-

D 3

rum

rum, sed sub aliorum quoque Doctorum mode-
ramine, de uno, et item altero, per erudito ar-
gumento in alma, nostra Leucorea, publice di-
sputavit. Premit nunc laudatissima Fratris
vestigia haud infelix paternae, fraternaeque,
gloriae aemulus, **FILIUS TULLI**, natu terti-
us, quando de Irae & Tremoris Calice,
disquisitionem instituturus, me similiter du-
ce, cathedram ingreditur, ac luculentum quod-
dam elegantioris, & doctrinae, & ingenii, spe-
cimen edere conatur. Nequaquam sane spes
& expectatio, quam de illo concepisti, ulla,
in parte **TE** frustrabitur, postquam non in
TUO solum, quod Sommerstedii, cujus Ec-
clesiae praesul es, multorum induetus precibus,
ut non sine difficultate, multis abhinc annis,
constituisti, Lycaeo, sed & hic Vitembergae,
domestica mea, per duos annos, usus consue-
tudine, Musis sedulo semper, & cum cura,
operatus est. Accedit, quod mores ejus re-
cti, incorrupti, & ad omnem modestiam com-
positi, Patribus aequae ac Commilitonibus, se-
se mirifice commendent, eosdem in amorem sui
sponte quasi trahant, omniumque studia, vo-
luntate

luntatesque, haud immerito sibi jungant.
TU vero Pl. Reverende Vir, quem alma no-
stra studiorum mater, ex Batavis, Anglisque,
reversum, gremio suo excepit, benigneque per
aliquod tempus fovit, favorem, quo summo pe-
re Eandem complecteris, constanter serva, e-
jusque famam, meritorum Tuorum amplitudi-
ne, sustenta. Ita enim futurum est, ut nunquam
doctrinae Tuae alumnis desint Athenae,
ad quas, ex Scholis dimissi Tuis tuto confugi-
ant, nec fidi praeceptores, quorum ope, & con-
silio, scientiam locupletare, & metam, quam
respiciunt, ex voto, & animi sententia, conse-
qui possint. Ego interim DEUM precor
immortalem, ut quo numerosior TIBI proles,
eademque mascula, est, eo majora indies incre-
menta domus Tua capiat, & successu tetapo-
ris ita succrescat, ut utraque habeat Respu-
blica, de quo impense sibi met gratuletur. Cun-
cta insuper, eademque saluberrima, animi Tui
destinata, & consilia, ac sigillatim quidem li-
berale istud, quod a sanctis TIBI laboribus est
reliquum, quodque formandae juventuti uni-
ce consecras, otium, bene & feliciter idem Nu-
men

men sanctissimum cedere TIBI jubeat, & in-
gruentem senectam, quae per se morbus esse
putatur, perclementer fulciat, novisque sub-
inde nominis, fortunarumque, accessionibus
coronet. Ceterum ut trigae filiorum Tuo-
rum, quos eo, quo ex nativitate lege gaude-
bant, ordine, superiori ad nos tempore able-
gasti, sollicitam semper in se suscepit curam,
Academia, ita non in posterum tantum in
PETRO hoc Tuo ulterius ornando tota oc-
cupabitur, sed quatuor etiam reliquos, quos si-
militer DEO, & literis, unice dicasti, quam-
primum compos eorundem facta fuerit, susci-
piet lubenter, susceptosque cumulate ornabit.
Ita bene vale, & de foecundiori, eademque
laetissima, messe, quam tanto cum sudore,
tantoque facultatum Tuarum detrimento,
addo etiam, tot inter molestias, difficultates-
que, serae destinis posteritati, optime spera.
Scrib. Wittenb. d. IV. Eid. Febr. A. R. S.
cl b CCXIV.

os (o) se

01 A 6633

ULB Halle
003 090 418 3

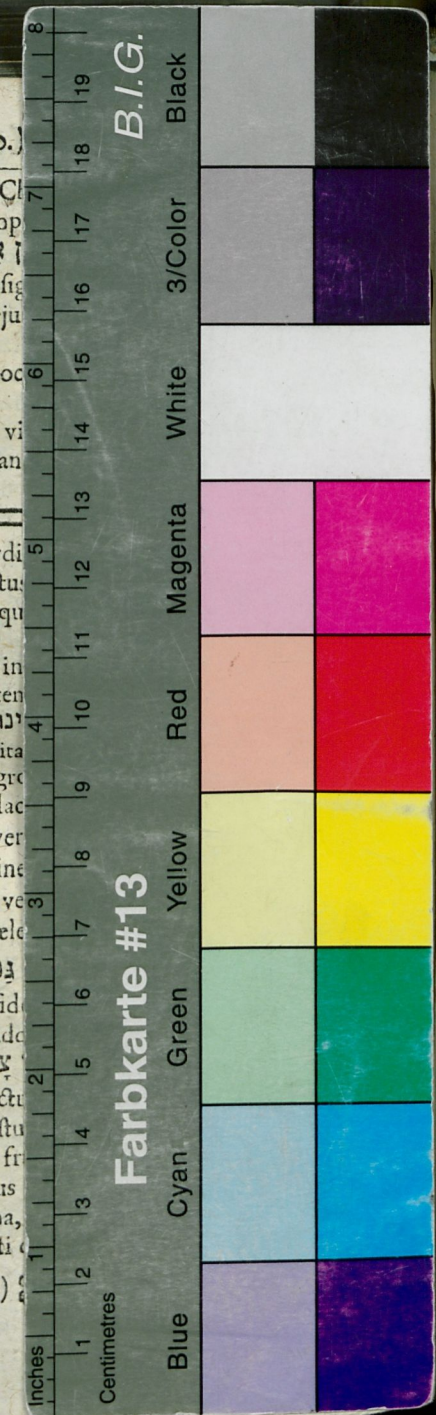

sb.

DA

61.

כ"ה
DISPUTATIO PHILOLOGICA,
De

כוס חמה והתרעלה

Sive
IRAE ET TREMORIS CALICE,

Quam
Ad illustrandum *Jes. LI, 17.*

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. FRIDERICO AVGVSTO,

PRINCIPE REGIO ET ELECTORATVS
SAXONICI HEREDE,

SVB PRAESIDIO

IOANNIS CHRISTOPHORI
VVICHMANNHAVSEN,

Linguarum Orientalium Prof. Publ. Facult. Philof.

Senioris, & h. t. Decani,

Ad Diem X. Februarii, 1710 CC XIV.

Publice defendendam suscipit

PETRVS VVOELDIKE,
Hatterslebia-Cimber.

VITEMBERGAE,

EX OFFICINA CHRISTIANI SCHROEDTER I, ACAD. TYPOGR.

